

Barne- og familiedepartementet (BFD)

Via epost

Via høringslenke på BFD sider

Oslo 21. 10. 22

Høringsinnspill fra Norsk Fosterhjemsforening - forskrift om barns medvirkning i barnevernet

Vi viser til forslag til fire forskrifter til ny barnevernslov i høringsbrev fra BFD av 21. juni 2022.

Takk for at vi får komme med våre innspill. Vårt innspill begrenses til å gjelde forskrift om barns medvirkning i barnevernet.

Foreningen representerer rundt 3000 fosterhjem, og representerer alle medlemmene av fosterhjemmet.

Innledning

Fosterbarns rett til å medvirke i egen sak er av stor betydning for at barnets beste skal ivaretas. Som det går frem av det grundige høringsnotatet: medvirkning betyr barns rett til å bli hørt og at de skal ha mulighet til å påvirke saken sin. Det handler om å avklare barnets mening, og å legge vekt på dette i barnets sak. Vi vet at barnets rettighet til medvirkning i mange tilfeller ikke ivaretas.

Behov for kraftigere tiltak om barnets beste skal ivaretas

Det er stort behov for å styrke barnets rettssikkerhet. De store manglene som avdekkes i grunnleggende medvirkningsrettigheter for barnet, tilsier kraftigere tiltak. Departementet må, i tillegg til å definere og presisere innhold av medvirkningsretten i en forskrift, også foreslå tiltak som gjør medvirkningsretten effektiv.

Det er vårt inntrykk at det i en god del saker ikke legges tilstrekkelig vekt på barnets mening. Selv om det ikke er barnet som bestemmer, kan man stille spørsmål om forholdet til ivaretagelse av barnets beste i den enkelte sak. Dette gjelder blant annet i saker om samværfastsettelse. Her har vi opplevd eksempel på at det er satt inn motivator for å få barnet til å endre mening.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

For å gjøre barnets medvirkningsrett effektiv, mener vi det må innføres parts og klagerettigheter som gjør at barnets rett til medvirkning ivaretas. Barn må også få mer enn en medvirkningsrett på enkelte felt: Barn må få rett til å si nei til samvær jf dansk lov som skal vedtas høst 2022, og som gir barn fra 10 år partsrettigheter i barnets sak. Vi peker på at samværsordninger som ikke er til barnets beste, er en av de største utfordringer ved det å være fosterhjem jf Fosterhjemsundersøkelsen 2022.

Når barnet selv som hovedregel ikke er part i egen sak før det er 15 år, er ivaretagelse av barnets rettsikkerhet ytterst sårbar. Den beror på kompetansen i å forvalte barnets rettigheter i den enkelte barneverntjeneste, som er høyst ulik, og ofte personavhengig i kommunene rundt i Norges land. Vi har grunn til å anta at det først er der barnet er så gammelt at det får partsrettigheter at medvirkningsretten blir effektiv.

Kraftigere tiltak for å verne om barnets rettssikkerhet betyr også at fosterforeldre må gis parts- og klagerettigheter i saker som gjelder barnet, både i barnevernssaken og barnets øvrige saker. Barna trenger noen som kan stå på for dem der forvaltningen svikter, og ikke ivaretar barnets stemme og barnets beste.

Forslag til forskrift om medvirkning

Norsk Fosterhjemsforening viser til Barneombudets høringsinnspill til forskriften. Vi stiller oss bak innspillet.

Barneombudet tar opp at mange barn i praksis ikke får medvirket, og at det i mange tilfeller ikke vektlegges i tilstrekkelig grad barnets mening, og hva som skal til for at det kan bli annerledes. Barneombudet deler vår oppfatning av utfordringsbildet.

Forslag til forskrift dekker hele stadiet fra sakens oppstart til et barn eventuelt har bodd mange år i et fosterhjem. De fleste barn i barnevernet som ikke bor hos sine foreldre, bor i fosterhjem. Det vil kunne gjøre seg særskilte hensyn gjeldende når barn bor i fosterhjem av betydning for barnets medvirkning. Fosterforeldre har som oftest kunnskap om i hvilken grad barnet får medvirke i egen sak. Fosterforeldre har i praksis ofte rolle i å støtte barnet slik at det kan medvirke i egen sak og gi det trygghet til å si sin mening. Der barnet bor lengre tid i fosterhjemmet vil det ofte være fosterforeldre som kjenner barnet best. Vi anser det problematisk at barnet ikke har noen som kan ivareta at dets rettigheter til medvirkning ivaretas, og anser at fosterforeldre bør ha en slik rolle.

Medvirkning forutsetter særskilt kompetanse

Medvirkning forutsetter kompetanse og kunnskap hos den barnet snakker med. Dette for at barnets egentlige mening skal avklares. Barn kan ofte si ting avhengig av situasjonen og hvordan spørsmål stilles til barnet. Det bør stå noe om dette med opplæring i å snakke med barn i en egen paragraf i forskriften.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Innspill til utkastets bestemmelser

Kap 1 Generelle bestemmelser

§ 1 Formål

Vi anbefaler at det i siste setning i paragrafen sies noe om at trygghet er en del av tilrettelegging som barnevernet må ivareta. Jf også kommentar til § 3 nedenfor. Det må foreligge trygghet og tillit om barnet skal kunne si ting som det er.

§ 2 hvem forskriften gjelder for

Det går frem at forskriften gir rettigheter til barn og unge i egen barnevernssak. Av høringsbrevet går det frem at forskriften gjelder innenfor virkeområdet til barnevernsloven. Vi spør hva som faller innenfor / utenfor dette. Et barn som bor i fosterhjem vil ha mange rettigheter og forløp viktige for eget liv og utvikling hvor barneverntjenesten har en viktig rolle, og hvor barnets medvirkning er av betydning, som for eksempel helse og omsorgsrettigheter, skole rettigheter. Henvisning til BUP mm. Kommer forskriftens bestemmelser til anvendelse også i disse spørsmålene?

Vi merker oss at departementet vil vurdere regulering av barns rett til medvirkning i fosterhjem i forslag til ny fosterhjemsforskrift, og anser det være en god ide.

Kap 2 – barnets rett til medvirkning i barnevernet

§ 3 rett til å bli hørt

For at barn skal realisere sin rett til å bli hørt, må de føle seg trygge. Tillit er forutsetning for medvirkning.

Vår årlige Fosterhjemsundersøkelse omfatter i 2022 svar fra 1300 fosterforeldre og 262 ungdommer jf [Fosterhjemsundersøkelsen - Norsk Fosterhjemsforening](#). Her går det frem at barn og ungdom i mange tilfeller ikke får medvirke, og at det dermed må anses foreligge rettighetsbrudd. Undersøkelsen avdekker at barnet / ungdommen har manglende tillit til kontaktperson og tilsynsperson i en god del tilfeller. Videre går det frem at mange barn ikke har tillitsperson jf 7.13. og UNG i fosterhjem pkt 4.4.

Vi savner en henvisning til tiltak som kan bidra til å skape tillit og trygghet for barn i medvirkningssituasjoner. Gode relasjoner er ofte viktig for å skape trygghet. Bakteppet i et fosterhjemspektiv kan være hyppig skifte av kontaktperson, hvilket gjør at barnet kjenner seg utrygt. Barn i fosterhjem må ofte forholde seg mange ulike personer

For barn som har særskilt handikap/nedsatt funksjonsevne som påvirker deres evne til medvirkning er det viktig å særskilt tilrettelegge for at barnets stemme kommer frem, og at rett kompetanse

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

foreligger til å forstå barnets kommunikasjon. Denne kompetansen vil ofte være hos barnets fosterforeldre som er trent opp til å forstå barnets kommunikasjonsmåte.

§ 4 rett til å få forståelig informasjon

For at det skal komme tydelig frem for barnet foreslår vi at det kommer inn som nye opplistingpunkter i tillegg til punktene a- f:

- At barnet ikke har noen plikt, men en rett til å snakke med barnevernet
- At medvirkning ikke betyr at man har rett til å bestemme i egen sak.
- Forklare og gjøre forståelig de tilfeller hvor barnets mening ikke er blitt fulgt

§ 5 rett uttrykke seg fritt,

Som tidligere nevnt må trygghet ligge til grunn for at man fritt skal kunne uttrykke seg.

Vi foreslår at tittel omdøpes til «rett til å uttrykke seg trygt og fritt».

Det bør konkretiseres hvordan barn skal kunne uttrykke seg så trygt som det er mulig, og hvordan det tilrettelegges for det.

§ 6 Dokumentasjon

Vi mener det i enda større grad bør stilles krav til hvordan barneverntjenesten skal journalføre og dokumentere hvordan barnet er hørt, og hvordan man konkret har tilrettelagt for trygghetstiltak og annen tilrettelegging for medvirkning i det konkrete tilfellet.

Det bør gå frem om barnet har hatt en tillitsperson med, og begrunnes dersom barnet ikke har benyttet seg av denne rettigheten.

Som ledd i det som skal dokumenteres; når barnets mening ikke er fulgt i barnets sak, bør det dokumenteres og begrunnes av barneverntjenesten uti fra hensynet til barnets beste, og det bør angis hvorledes dette er kommunisert til barnet. Dette bør komme frem i forskriften.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Kapittel 3 Barnets tillitsperson

Det går frem av høringsnotatet at barneverntjenestene ikke er godt kjent med barnets rett til tillitsperson. Det er av stor betydning at denne rettigheten gjøres kjent og klargjøres i forskriften. Norsk Fosterhjemsforening er av den oppfatning at fosterforeldre i en rekke tilfeller benyttes som tillitsperson, men vi har ingen systematisk undersøkelse mht omfanget av dette. Det er på det rene at fosterforeldre bidrar i stor utstrekning til å ivareta og trygge barnet i anledning at barnet skal ha samtaler med barneverntjenesten.

§ 7 Barnets tillitsperson

Til § 7 annet ledd annen setning:

«Foreldre med omsorg for eget barn må samtykke til barnets valg av tillitsperson»

At barnet får ha med seg en tillitsperson er ofte meget viktig for at barnet skal kunne oppleve at trygghet ivaretas og medvirkningsretten blir reell. Det vil i en del barnevernssaker være en interessekonflikt mellom barnets interesser og foreldrenes interesser. Vi anser det derfor uheldig at foreldre med omsorg for eget barn må samtykke til barnets valg av tillitsperson slik det går frem av forslaget.

Rett til å ha med tillitsperson som barnet er trygg på og selv velger, må anses som en logisk forlengelse, og kan være en forutsetning for, barnets reelle medvirkningsrett. Barnet har rett til å medvirke uavhengig av foreldrenes mening, og bør også kunne bestemme hvem som skal være dets tillitsperson. Dersom departementet likevel anser det å være i strid med legalitetsprinsippet, viser vi til at det er mulig å fremme forslag om lov hjemmel slik at legalitetsprinsippet ikke er til hinder.

§ 8 Tillitspersonens rolle

Det går frem av forslaget at tillitspersonen ikke har krav på økonomisk kompensasjon. Dette kan være problematisk. Det å være tillitsperson kan involvere en del tidsbruk. Dekning av tapt arbeidsfortjeneste bør dekkes og det må komme frem av bestemmelsen. En bør alternativt kunne ha en fast møtesats. Reiseutgifter mm bør dekkes etter statens satser.

Avsluttende kommentarer

Det bør innføres regler som gjør at barn i praksis får medvirke og at rettigheten blir reell for alle barn i barnevernet. Vi viser her til Barneombudets høringsinnspill. Vi peker på at barnet ikke har noen som kan kontrollere at regler som gjelder barnets medvirkning faktisk følges av barneverntjenesten i

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

de mange avgjørelser som fattes, der sak ikke forelegges nemnd eller statsforvalter. Vi anser at forskriften må suppleres med bestemmelse om klagerett dersom barnets medvirkningsrett ikke ivaretas.

Det å snakke med barn krever særskilt kompetanse, og vi anser det bør være en paragraf som stiller krav til kompetanse og opplæring når det gjelder å ivareta dette.

Tone Granaas
Generalsekretær

Marianne Oftedal
Fagansvarlig

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no